

K R O N I K A
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

národného povstania obce Slovenská Ves, okres Kežmarok.-
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Obec Slovenská Ves leží na východnej strane Vysokých Tatier pod Spišskou Magurou v okrese kežmarskom. Od nepamäti mala, ako to už jej meno dokazuje, slovenský ráz. Tento slovenský ráz zachovala si v časoch zlých a zvlášť i v posledných rokoch nemeckého panstva kedy pazúre germanizácie zo susedných dedín a z Kežmarku zatínaly sa už i do čistého štítu našej obce.

Obec Slovenská Ves má 1.077 obyvateľov, zväčša malých roľníkov. Robotníci pracujú v továrni na tabak v Spišskej Belej, na cestách, v kameňolome v Tatranskej Kotline a v továrňach vo Svite a v Matejovciach.

Ilegálne hnutie u nás začalo vlastne už pri rozpade Prvej republiky. Mníchov, Viedenský rozsudek, odchod prezidenta Dr. Beneša, Žilinská dohoda, rozpustenie spolkov, udalosti to z jasene roku 1938, úplne omráčily mnohých dobrých občanov ČSR. Ostala malá hrstka, ktorá okamžite a od prvo-počiatku reagovala na všetky udalosti podľa svojich síl.

V novembri 1938 bola v našej obci učiteľom Štefanom Tarom založená HG. Okamžite začala protiakcia, ktorá vyvrcholila 10. marca 1939 keď HG bola rozpustená. Miestny hasičský sbor so svojim veliteľom Rudolfom Kišom postavil sa proti HG. Už v tom čase mali sme spojenie s vojskom republiky oddaným a so žandárstvom. Udalosti nasledovali rýchle. Miestny veliteľ HG nariaďuje povinnú službu v HG pre všetkých mužov od 18. do 50. roku celkom na svoju päsť. Akcia sa nevydarila našim zákrokom.-

14. marec 1939 mnohých pomýlil. Heslá: Za Boha a za národ, Samostatný Slovenský štát, Slovensko Slovákom, znely lákavo pre mnohých. Prepad nášho územia Maďarmi mnohých vzpružil. Ožily nádeje. Budú zbrane, zachránime vlasť. No už tuná sa ukázala prefičanosť vodcov HG. Tu na východných hraniciach poznal slovenský vojak nadutosť a nepekne spôsoby HG a jej veliteľov a navždy na ňu zanevrel. Hrstka našich občanov viedla tajný boj ďalej. Využívajúc nesvárov medzi HG a HSĽS, využívajúc nálady obyvateľstva proti veliteľovi HG, ktorý začínal terorizovať obyvateľstvo viedly nakoniec k tomu, že prvý veliteľ HG bol pozbavený tejto funkcie. Vedenie HG v Slovenskej Vsi dostáva sa do rúk našich ľudí Štefana Kolumbera a Jozefa Jezovského, ktorí prijali funkcie doč. veliteľov HG na pokyn miest. učiteľa Vladimíra Antela, ktorý bol iniciátorom všetkých akcií od prvopočiatku. Šafárenie našich ľudí v HG nevidelo sa nadriadeným a preto po 3/4 roku menovali za riadneho veliteľa HG _____ . Bolo to v roku 1940.

Nový veliteľ HG zpočiatku pracuje spolu s nami. Pozdejšie je nútený vykonávať veci s ktorými sme súhlasiť nemohli. Niekoľkokrát sme sa sblížili a zase rozišli. Jedno sme mali vždy spoločné, lásku k svojeti a lásku v veľkému Rusku.

Naša ilegálna práca oživila od decembra r. 1940. Tesne pred sčítaním ľudí /15. XII. 1940/ započali Nemci z obce Výborná po vedením tamojšieho farára Petreasza, učiteľa Toppercera a roľníka a pozdejšieho nemeckého pomahača Michala Stefányho akciu pre získávanie ľudí z našej obce pre nemeckú národnosť Nemci silne agitovali medzi našimi občanmi. Evanjelikom nahovárali, že ako občania nemeckej národnosti budú sa môcť lepšie brániť proti katolíkom, ba že si aj svoju evanjelickú školu zachránia ak prehlásia, že si prajú, aby ich deti chodily do

nemeckej školy. Ináč im vraj katolíci školu vezmú. O učiteľa a farára, ktorí sú Slováci nech sa vraj neboja, tí im ostanú. Aký to bol pekelný plán vysvitá z toho, že chceli len podpisy rodičov školopovinných detí a od 1. januára 1941 mala byť naša slovenská ev. ľudová škola premenená na nemeckú. Pre túto akciu získali naši výborčianski susedia aj niekoľkých katolíckych občanov, ktorí boli ochotní písomne sa zaviazat' poslat' svoje deti do novozriadenej nemeckej školy v našej obci.-

Dňa 10. decembra 1940 dostavila sa k tunajšiemu ev. učiteľovi Vladimírovi Antolovi nemecká delegácia, ktorá ho mala získať pre vec nemeckej školy. Tu sa ukázaly divné spôsoby, ktorých používali nemeckí agitátori vo svojej špinavej práci. Títo agitátori tvrdili, našim ľuďom, na príklad, že v novozriadenej nemeckej škole bude sa vyučovať týždenne len 2 nemčine, všetko ostatné bude vraj slovenské. Pravdou však bol opak, ako to musel potvrdiť aj prítomný nemecký učiteľ z Výbornej Toppercer.- Došlo k ostrej výmene názorov medzi ev. učiteľom Vladimírom Antolom a nemeckým učiteľom z Výbornej Toppercerom. Z tohoto rozhovoru prítomní slovenskoveški občania jasne vyrozumeli, že ide o ďalekosiahle a vážne veci. Vyrozumeli, že ide nielen o školu, ale i o evanjelickú cirkev v Slovenskej Vsi, ktorú nemeckí agenti mali previesť na nemeckú stranu.- Poslednú nádej videli Nemci v peniazoch. Ev. učiteľovi ponúkli dvojnásobný plat hneď a tento sa mal ešte zväčšovať podľa toho, ako bude pokračovať ponemčovanie školy. Ponúkli 6 ročný termín v ktorom má učiteľ úplne pretvoriť slovenskú školu na nemeckú a v ktorom termíne sa aj sám podrobí skúške z nemčiny, ktorá bude vraj len "na oko". Toto učiteľ energicky odmietol a prehlásil, že ostáva na svojom mieste len do toho času, dokedy má na svojej strane ev. cirkevníkov a z občanov r. kat. tých, ktorí boli vyhladení za

obeť germanizácie. V tom okamžiku, v ktorom sa občania vyslovia za nemeckú školu prestáva byť učiteľom v Slovenskej Vsi Vladimír Antol a toho istého názoru bol aj dp.Samuel Konček evanjelický farár v Slovenskej Vsi.

Slovák neprijal judájske groše z nemeckého mešca !!!

Agenti nemeckej Deutsche Partei nepochodili.Neprestali však v práci. Agitovali ďalej. Hrŕstka našich ľudí postavila sa do boja proti pekelnému plánu. k rozhodnutiu vo veci školy došlo dňa 15.decembra 1940. Bolo to v deň sčítania ľudu nariadeného Tisovou vládou na rozkaz Nemcov. Nemeckí štváci sňhnali do ev.školy cirkevníkov a nútili ich podpísať reverz, podľa ktorého dávajú deti do nemeckej školy. Využili zrejme neprítomnosti učiteľa zaneprázdneného sčítaním ľudu. O 12.hod. nepoludnie prišiel učiteľ domov a zbadal, že v učebni je neobyčajný krik. Vošiel dnu a čo videl? V učebni plno ľudí a plno dymu. Prítomní si zrejme silne ukludňovali rozrušené nervy fajčením. Skupinka ľudí naliehala práve na Štefana Šolca,ktorý statočne odolával a nechcel za žiadnu cenu na svete podpísať zradu na vlastných deťoch a národe. Na jeho strane stál a obháju mu robil Pavel Lauf. Na lavici ležala listina,s niekoľkými podpismi. Učiteľ okamžite prebliadol situáciu. Pavel Lauf vyzval prichádzisho, aby prítomným objasnil vec. Učiteľ videl, že nastal rozhodný okamžik. Nehľadiac na nebezpečie,ktorému sa vystavoval,prehovoril k prítomným asi v tomto smysle: " Občania! Cirkevníci! Podpísaním tejto listiny strácate slovenského farára a slovenského učiteľa. To ba však nebolo to najhoršie. Podpísaním tejto listiny páchate zradu na vlastných deťoch,na vlastnom národe,na vlastnej cirkvi. Dostanete nemeckého učiteľa,nemeckého farára,cirkevný majetok prevezmú nie katolíci,ale nemecká ev.cirkev. Viete, že naša cirkev i škola bola od nepamäti slovenskou a vy ju chcete

zradiť. Pamätajte na moje slová. Preklínať vás budú všetky budúce pokolenia keď túto zradu prevediete. Nebezpečie hrozí nielen evanjelickým občanom, ale i občanom r. kat. lebo i medzi nimi našli sa ľudia, ktorí podpísali reverz a pošlú deti do nemeckej školy ak sa jej zriadenie uskutoční. Nechcete a nedovoľte, aby práve naša škola bola príčinou nešťastia pre celú našu obec. Slová pôsobili. Na listine ubúdalo mien pomýlených. Smelo vymazávali svoje podpisy. Akcia s germánskou prefikanosťou pripravená stroskotala. - V tomto víťaznom boji o školu vyznamenali sa: Štefan Šolc, st., Pavel Lauf, Pavel Šolc, st a Zuzana Laufová, č. d. 150. Títo hájili a uhájili stanovisko "nezradiť". Bolo to 15. decembra 1940.

Na jar roku 1941 pokúsili sa Nemci ešte o jeden útok. Podstrčili pred ev. konvent akési "memorandum" v ktorom žiadajú zavedenie nemeckej rokovacej reči a nemecké Bohoslužby v Slovenskej Vsi. "Memorandum" pred konvent neprišlo. Ostalo v zásuvke stola p. farára S. Končeka ako svedok týchto čias.

Boj o školu bolo potrebné širšie opísať. Keby sa bol Nemcom podaril tento plán, dnes by boli mnohí, veľmi mnohí občania ťažko pykali za zradu. Dnes by boli považovaní za cudzincov ba za zločincov a ako takí súdení a odsúdení. Vďaka vám všetkým, ktorí ste sa vzopreli a nezradili. - Škola prežila ešte mnoho útokov i od vlastných občanov. Roku 1942 prevzala školu obec. Vtedajší obecní činitelia na čele s notárom Rudolfom Schleiferom, Nemcom, usilovali sa zapríčiniť čím väčšie príkorie škole. -

Koncom roku 1941 a začiatkom roku 1942 HG vyvíjala činnosť v protižidovskej kampani. Naša práca vtedy spočívala v tom, že keď sme už prenasledovaniu Židov zabrániť nemohli, snažili sme sa ju aspon zmirniť. Zákroky tieto staly sa nápadné natoľko, že HG zo Spišskej Belej hrozila, že nám sama príde

urobiť poriadok. Keď potom vyhrážali podpálením obce, trvali sme na zavedení občianskej stráže v obci. Našli sa ľudia /pravda vtedy mladí/, ktorí si pošpinili ruky priamymi zásahmi proti Židom ničením a rozvláčaním ich majetku. Pri prísnejšej kontrole aj dnes by sa našly židovské veci privlastnené si občanmi neoprávnene.-

HG odchodom od r.1942 ustala v činnosti. Jeho zástupcom ostal Andrej Kišš, tento však zvláštnu činnosť nevyvíjal. Gardisti dúfali, že príchodom nového správcu tun. r.kat. školy Štefana Vojtaššáka činnosť HG ožije. Sklamali sa. Nový učiteľ gardu v ničom nepodporoval. Z jeho úplnej nečinnosti nedeľaly ho vyrušiť ani hlasy "čo je s HG?" ba ani priame vyhrážky zvlášť vyhrážky občana, ktorý hrozil oznámením, že HG nenastupuje, že sa nečítajú obežníky a že to on nenechá atď, atď. Gardu sme uspali na dobro.-

Tento nenápadný zánik HG u nás dnes s vďakou kvitujeme, lebo smelo môžeme povedať, že občania nemali záujem o ustanovenie, ktorá bola poškvrnená krvou a v Slovenskom povstaní krvou najlepších synov národa. Takto sme sa zbavili Gardy a potom v priamych prípravách pre povstanie nemali sme v nej nepriateľa. Do nového života vošli sme nezatažení hriechom gardistov.

Už v roku 1942 začínajú sa priame prípravy pre konečný boj. Získavame si známosti s našimi ľuďmi doma i v obciach susedných. Už v tomto roku máme spolupracovníkov v Kežmarku / Ondrej Devečka, Ondrej Spišák, Milan Lajda, Dr. Fraštie/, v Spišskej Belej / Bogár, Smrek, pozdejšie Žandári Masár a Levčík/ v Lendaku /Jakub Šolc/ v Krígu /uč. Rožková/ v Bušovciach / Michal Demko/ v Malčure / vo Výbornej /

Pracuje sa plnou parou na znemožňovaní všeliakých mobilizácií. Znemožňujeme i nástupy do SS. Umožňujeme radšej pre-

stupy do slovenskej armády, len aby sme chránili našich chlapcov pred odvlečením do SS. Michalovi Vodilovi, ktorý bol vyštvá-
 ný do SS zbrane umožňujeme zapojiť sa do ilegálnej práce. Je
 činný a koná platné služby ako spojka medzi Humenným - Slov.
 Vscou a Ružomberkom. Umožňujeme útek a úkryt pre atentát na
 nemecký dom z ružomerského gymnázia vyhodenej a potom v Ru-
 žomberku a v Prešove veznenej študentke Elene Faflovej. Rozši-
 rujeme ilegálne tlačivá, ktoré zhotovovali na písacom stroji
 nemeckého notára Schleifera Vladimír Antol, učiteľ a Branislav
 Konček, vysokoškolák a ktoré ďalej expedoval Michal Dinda, pošt.
 posl.

Zima 1943/44 je plná príprav. Sliedenie Gestapa stáva sa
 nebezpečnejšie. Je potrebná zvýšená opatrnosť. Alojz Kuruc
 doručuje nám list nemeckého Gestapa v Bratislave adresovaný
 Gestapu v Kežmarku vo veci zatknutia Michala Vodilu, ktorý sa
 vraj nachádza v Slovenskej Vsi pod č. 44. List sa dostal ešte
 pred doručením menovanému Kurucovi do rúk, ktorý keď ho prečítal
 doručil ho ihneď nám. V mesiaci marci 1944 prichádza s
 našou spojkou do obce major ruského gen.štábu Jakof Ilikčian .
 Ubytovaný je po celé 3 týždne na tunajšej evanjelickej fare.
 Vec náramne delikátna. Okrem farárovcov a spojky nevie o ňom
 nik. Vec musí ostať prísne tajná. Každý večer po 11. hodine
 v noci, keď už na fare spia schádzajú sa major, Branko Konček
 a Vladimír Antol a študujú mapy a robia plány. Práca sa da-
 rí. Pre skúseného majora štábu nie je problém vypracovať
 plán pre prípadné boje v priestoroch Spišskej Magury. Je
 vypracovaný presný plán pre obranu príchodov v smerech Javo-
 rina, Spiš. Stará Ves, Stará Ľubovňa a to v tom smysle, že po-
 vstanie prepukne skôr než ruské vojská prelomia karpatské
 priesmyky. Tento plán sa zakladal na minimálnom množstve
 ľudí a materiálu. - /300 chlapcov malo tieto príchody udržať
 po 3 dni/. Neuveriteľné, ale podľa majora celkom dobre možné.

Pani farárka sa neraz divila prečo ten učiteľ Antol každé ráno keď príde na faru pýta sa na čierneho Murka. Veď Murko bol predsa pes. Húkala, húkala, no nič nevyhúkala. Nemala ani potuchy o tom, že ešte niekto o ich tajomstve vie, lebo ináč by sotva mala spokojnej noci. Čierny Murko bolo totiž krycie meno pre nášho majora. 3 týždne rýchle prešly. V jedno ráno príbehne Branko Konček s novincou. Dnes bude u nás slávnostný obed. Čierny Murko odchodí na východ. Naše spojky pripravily mu prechod k partizánskemu odriadu v okolí Humenného. Na obed budeš aj ty pozvaný a bude ti predstavený major. Aby ~~nie~~ si sa neprezradil, že ho poznáš. Mama by ma vyhrešila. Obed bol skutočne slávnostný. Predstavenie ešte slávnostnejšie. Po dobrom obede, pri víniku slovo dalo slovo a naše pykle vyšly na javo. Len potom mnoho nejasných vecí pochopila pani farárka. Vedela, kde sa podely všeliaké trunky, zákusky, zbytky jedál, zavareniny atď. atď z jej komory. To naši partizáni dodávali si smelosti k svojim nočným výletom do blízkeho i ďalšieho okolia. Vot to bolo charošé d'elo. - Tie vtedajšie zásoby pančej farárky ešte i teraz iste každému z nás mátajú v hlave. - Posledný stisk ruky, posledné "do svidania" a náš priateľ major odchádza. Branko Konček odvádza ho na stanicu v Bušovciach. Major už má doklady v poriadku a cestuje ako rumunský obchodník s kobercami. - Takto sa žilo, takto sa pracovalo. -

Naša zpravodajská služba vystopovala, že má byť zaistený tunajší obchodvedúci Július Neustaďt. Tento bol nami upozorený, ponúkli sme mu úkryt, keď odmietol vyzvali sme ho k veľkej opatrnosti. Nič nepomohlo. dňa 2. I. 1945 bol Gestapom zatknutý, bitý a odvedený spolu s Tiborom Burešom, jeho manželkou a dvoma deťmi vo veku 2 a 3 rokov. V tomistom čase bol odvedený Gestapom aj Jakub Šolc, obchodník z Lendaku a náš spolupracovník. -

Blíži sa pomaly leto roku 1944. Fronta sa blíži a od východu počúvame silnejúci hukot kanonády. Zvýšime svoju aktivitu. Sostavujeme soznam občanov prichádzajúcich v úvahu pre Miestny národný výbor ČSR v našej obci. Pre našu obec boli určení tieto občania: Vladimír Antol, učiteľ, Samuel Konček, ev. farár, Branislav Konček, vysokoškolák, František Tomas, úradník, Pavel Lauf, roľník, Pavel Majer, robotník, Matej Kovalčík, robotník, Ján Zastko /Haľos/, roľník, Andrej Strišovský, robotník, Michal Dinda, roľník, Štefan Kovalčík, roľník, Štefan Šolc, st., roľník, Michal Vodila, roľník, Pavel Šolc st. roľník, Ján Gontkovič, st. roľník, Ján Krempaský, úradník.

Títo tu menovaní mali prácu nasledovne rozdelenú:

1. Antol, predseda
Konček Branislav určení pre priame akcie proti
Matej Kovalčík Nemcom.
2. Michal Dinda - Kolportáž a zpravodajstvo.
Pavel Lauf
3. František Tomas * Organizácia odboja po voj. stránke.
A, Strišovský
4. Pavel Majer - Príprava skladu zbraní a streliva.
5. Ján Krempaský - Zhotovovanie potrebných úradných
dokladov /legitimácií/
6. Michal Vodila - Spojky a priama účasť v boji.-
B. Konček

Niektorí z tu menovaných občanov nevedeli o čo ide. Niektorí dostali svoje krycie čísla. Ani potom nevedeli o čo ide. Stále spolupracoval a radil sa len úzky kružok Antol, Konček, ml. Tomas. a Kovalčík Matej. Objavujú sa prvé partizánske skupiny v okolí našej obce. Je treba ich zásobovať. Manželka a matka Š Mateja Kovalčíka varia prvé halušky s bryndzou pre ruských partizánov. Chutily im výborne. Prichádzajú prvé chýry o Slovenskom povstaní. Čas nadišiel. Nemecké ženy utekajú z Belej a z Kežmarku. Informujeme o veci našich priateľov v okolí. Jakub Šolc z Lendaku hlási 80 mužov v pohotovosti. Sostavujeme soznam mužov z našej obce. Prichádzame k číslu 40. Hlásime stav. Čakáme zbrane, ktoré sa majú uložiť v ev. škole.

Zbrane má priviesť noci auto levočskej žandárskej pátračky.-
Napnutie sa stupňuje. Denne niekoľkokrát chodíme do Kežmarku
urgujeme zbrane. Upozorňujeme na dôležitosť troch ciest sme-
rujúcich na Kežmarok. Poukazujeme na nutnosť ich okamžitej
obrany. Partizánske jednotky v týchto miestach sú slabé a ne-
môžu ubážiť prechody. Dúfame potom, že povstalecké vojská blí-
žiace sa ku Kežmarku dorazia k nám skôr než sa prihrnú nemcom
posily z Poľska. Rozkaz znie sotvať na svojich miestach. Sme
zúfalí. V tejto zúfalosti prejdeme frontom a naviažeme styk
s vedúcim útoku na Kežmarok. Nemci sledia. Vlastní ľudia i
z našej obce divne sa vyslovujú o lut. učiteľovi a Brankovi.
Pán ... horlive si značí do svojho povest-
ného notesa. Jeho sledivému zraku neujde ani jeden náš krok.
Aspon si to tak myslí. Večne vystáva pred družstvom. Pani Pi-
sarčíková č.č. 66. nás upozorňuje, že sme prezradení. Ľudia vraj
už vedia o našich stykoch s partizánmi a vedia vraj aj o našej
tajnej vysielacke. Prosí nás, aby sme si dali pozor. Varuje nás
pred niektorými ľuďmi z našej obce. Podobne robia aj iní ob-
čania. To nás len potešilo, lebo tým sa dokázalo, že v obci
máme viac našich ľudí, ako udavačov.

Náš spolupracovník Michal Vořila odišiel tesne pred pov-
staním do Ružomberka. Pozdejšie sa dokázalo, že sa statočne bil
s Nemcami v Luboňianskej doline.

Medzitým vlastné kanóny z kežmarských kasární pália na
partizánov dorážajúcich na Kežmarok. Nechránenými cestami
z Poľska valia sa nemecké vojská. Smutno nám pozerať nočinne
na množstvo vojsk a výbroje. Zradou sa stalo, že prechody
ostaly nechránené. Pán Karošš, známy u nás z času neslávneho
notárovania v našej obci by vedel o tej zrade hojne povedať.
Bol jedným z hlavných zradcov. Bol natoľko drzý, že ešte po
oslobodení vkradol sa ako notár k nám, nakradol obecných peň-
zí až konečne dostal sa pred vojenský súd, kde údajne bol od-
súdený k ss na smrť.-

Pána farára Končeka zastihuje povstanie v Liptove. Dlho nemáme o ňom žiadnych správ. Nemci chodia, sliedia, podozrievajú. Je treba sa mať znova na pozore. Sledujeme boje. Vypravujeme sa s Brankom Končekom do Popradu. Vraciame sa máloinformovaní. Nemci ukazujú pravú tvár. Vraždia, rabujú a odvláčajú našich najstatočnejších. Rozkrádajú naše zásoby a vodne v noci odvážajú všetko čo u nás gájdu za hranice.

Pomáhare čo je v našich silách. Rušíme telefonne linky . Tu sa vyznamenal Matej Kovalčík a žand.strážm.Levčík. Umožňujeme prechody ako divá zver štvaných ľudí. Sú to zbytky partizánskych a čs.vojsk, ktoré nemohly odolať nemeckej presile.

V bojoch Slovenského povstania priamo bojovali:

Smutný bol 28.október r.1944. Banská Bystrica ako symbol novej ČSR padla ~~sk~~ do rúk krvožížnivých Nemcov. Naše vojská rozprášené utiahly sa do hôr. Odboj týmto však nebol zničený. Bojovalo sa ďalej. Každý podľa svojich síl a možností. Tak sa priblížila ~~sk~~ zima 1944/45. V novembri 1944 vracia sa náš spolupracovník Michal Vodila chorý. Nemožno sa mu ukázať. Gestapo sliedi stále. Hrdí sme naňho, lebo splnil naše ideále a túžby - bil sa statočne.

Pre podozrenie na partizánskom povstaní väznení boli:

~~xxxxxxxxxxxx~~ Občanie našej obce prežívajú prehliačky nemeckých Gestapákov. Zámienka je, že pokupovali rôzne veci od nemeckých vojakov. Je to však len zámienka. Pravá príčina spočívala v podozrievaní, že v našej obci sú zbrane a partizáni.- Dôkladná prehliadka bola prevedená aj na evanjelickej fare, kde gestepáci prinútili so zbraňou v ruke pi.farárku pootvárať

list / na šťastie nevinného obsahu/ a vojenské sumky prerobené na púzdro pre pištoľ. Stačilo to však, aby odišli s tými najhoršími vyhrážkami.- Prehliadku vykonali na udanie notára Schleifera títo zistení : Meltsch.Gwetzmacher, Horničák a iní, všetci zo Spišskej Belej.-

Jaseň a zima priniesla nám do dediny nemecké vojsko a ruských zajatcov. S ruskými zajatcami sa naši ľudia čoskoro spriatelia a dostávajú od nich cenné informácie čo a ako podpíknúť v prípade priblíženia sa frontu. Nemci agitujú pre gen Vlasova. Akcia sa čiastočne aj našim pričinením nevydarila . Zo 160 ruských zajatcov prihlási sa dobrovoľne ka len jeden aj to nejaký polblázon. Mnohí zo zajatcov pomýšľajú na útek. Sľubujeme im všemožnú pomoc.

---- Udalosť so strany 8.- Neustadt.-----

Fronta sa rýchle blíži. Prichádza frontové vojsko. Utrpenie obyvateľstva sa stupňuje. Ľudia sa stávajú lepšími, lebo nikto nevie či prežije frontu. Začíname organizovať akciu pre prípad vyhlásenia povinnej evakuácie. Presviečame občanov, aby na žiaden pád neodchádzali. Organizujeme mužov a keď skutočne dňa 24.januára 1945 je nariadená povinná evakuácia mužov od 18. do 60 rokov akcia sa rýchle podarí. Notári nariaďujú odchod do Dolného Kubína cez Kežmarok. My nariaďujeme, na žiaden pád do Kežmarku nechodiť. Odídeme do Kubína, ale cez Lendak. Ba nastrašili sme i naše ženičky, aby mužov cez Kežmarok do Kubína neposielaly, lebo, že tam je už fronta. O veci bol informovaný aj komisár obce. Keď pred večerom povozy zastaly pred komisárovým domom, nemaly ani ve mi koho brať. Naša rada, odísť nenápadne do lesa byly všetky poslúchnuté. Aj tí čo odišli na vozoch, nechali za dedinou vozy vozmi a smerovali do lesa.- Dedina ostáva bez chlapov. Pravda akcia neostala utajená. Nemecké vojsko o tom vedelo a len rýchle priblíženie sa frontu zachránilo naši

Pomery medzi našimi lesnými evakuantami a ako ich nemci rovno nazývali partizánmi boli pestré. Zasluhujú si, aby boli zachytené na papier. Ale to až druhýkrát.

27. januára 1945 odchádzajú posledné vojská z obce. Poslední vojaci ešte sa vracajú z Výbornej a ukradnú z obce sánky. Vtedy sa už naši chlapi vracali z lesa a neboli by veru nemci odišli s celou kožou nebyť našich žian, ktoré sa motaly práve vo smere dobrého výstrelu na Nemcov. Bolo to na poludnie.-

Toho istého dňa asi o 14. hodine prišli do obce prvé ruské hliadky. Ľudia ich radostne vítali a prinášali osloboditeľom čo len mali po ruke.- Obec sa odela slávnostným rúchom. Zaviazaly zástavy v národných a štátnych farbách. Zvonv oznámili oslobodenie obce.-

Hneď druhého dňa zvolený bol občianstvom Miestny národný výbor, ktorého členmi boli:

Vladimír Antol, predseda,
Andrej Strišovský, podpredseda,
Štefan Vojtaššák, tajomník,
Michal Dinda,
Štefan Kolumber,
Jozef Jezovský,
M. Ján Strišovský
Ján Nedorostek
Štefan Šolc,

Jozef Siska,
Andrej Dammer,
Ján Slivinský, ml.
František Slivinský,
František Tomas
Ján Majerčák,
Pavel Šolc

Nastala ťažká práca. Fronta ostala stáť hneď za Tatrami. Bolo treba vypnúť všetky sily a poskytnúť armáde čo žiadala.- Dávame sa hneď s chuťou do práce na zničených objektoch. Pomery vyžadujú celých mužov. Práce sa hromadí natoľko, že je potrebné ju rozdeliť.- V máji t. r. odchádza učiteľ V. Antol do Kežmarku a nový Národný výbor má toto složenie pod vedením predsedu

Andreja Strišovského, - :
Štefan Vojtaššák, taj.
Jozef Siska, podpredseda
Pavel Šolc, st.
Michal Dinda,
Andrej Tomas,
Ján Zastko,
Ján Nedorostek,
Michal Barnáš

Pavel Lauf,
Ján Gontkovič, st.
Michal Suchý,
Štefan Kolumber,
Ján Majer,
Pavel Majer,
Frant. Grichvalský,
Štefan Kačmarik,
Andrej Groman